

St.-Agatha-Berchem O.173.

1. az dē ki.kənē nē ste.ikfō.ugel zi.ɾ.n emē zē sXrik
2. ma.ənē vrint ez dē blumē gōŋ ge.tē
3. sērəwō.ərēX spinē zē mē ni andērs nēmi as mē mafe.nē
4. grō.vēn es:wō.ər wērək | ē lastēX kint |
5. ɔp da sXip kre.əgē zē bēsXymeld bru.ət
6. dē sXra.əwērəkēr ε.i nē splinter in zēnē viŋēr -
of : vinder (veroud.)
7. dē sXipēr lēktē zēn lipēn - of (veroud.) lypēn af
8. in da fabrik es niks tē zē.n
9. kum e. ma kint' | ē kinəkē |
10. bō.s - of : patrō. tapt ɔns fi.ɾ.r pōtē | be: |
11. briŋd ɔns twi.ə kilō kre.kē | ... |
12. zēmē mē Δ.lē gōva.əvē dra. li.tērs wa.ən
ɔ.ətXēdrunĳkē
13. a dra.əgdē nō ma. mē nē knypēl - of (meest)
stōk - | nē klypēl (= dwaze jongen) |
14. kēm zēnē knē.n gōzē.n
15. vastēnō.vēt wat ni fΔ.əl nēmi gōvi:t'
16. ksēŋ kōntentak mē Δ.lē ni mē.igōwē.š.ben
17. ik ēmētēt - of : kēm ēkik ēt ni Xēdō.n zΔnē juĳ
18. da.nē di dō afkumt'
19. nē spinēkup - ē spinēwep - ən alēfmō.n -
20. ən muif - sXrik - ən wa: - əŋ kampērnulē -
ən ɔ.X - nē pē.pēl - nē vΔs -
21. da.nē kadē.i dē.idē gi.əlē wē.rēlt fēXtē
22. ik sal a pē.ləkēs - of (zegsl. 2) : pē.rēlkēs Xē.əvē
23. iŋəlantu fΔ.əl a. sXē.pēn afbrē.kē
24. əjē.i fanzlē.vē gēbē.itē gōwē.əst'
25. gēf ma twi.ə bri.ə sti.ənē - bri.ədēr - dē britstē -
26. da stambē.lt stō.tē nēmi
27. da.nē man ē.d ē levē gēlek nē gru.ətēn i.ər
28. lysefēr ez in dēn ē.mēl ni Xēblē.vē
29. dē sXō.ɔudkindērē zēn mētē mi.əstēr nō dē zi.ə
gōwē.əst'
30. kan tōX ni kōmē vēi dak Xēri.ət sēn
31. dē bi.əstē drinĳkē gē.rē la.əzēmē.l
32. a kani Xōŋ wērəkē - zēŋ kē.əl du. si.ər
33. stēk nē ki nē stē.l in da.nēm bastēl
34. ni.ə i.ɾ. wat mētē kē.gēls nēmi gēspelt'
35. ε.la kēm al twi ki.(ə)rēn ɔp a.ə gērū.əpē
36. dē. pē.r es ni ra.əp - dō zit nōg ē wyĳ bunĳkēn in
37. zē zēn wēX nō tfelt | zē zēnōwēX |
38. zē.di.st sē gelt Δlēpēn ɔpdu.ɾ.n
39. a zalt nu.ət ni fē.ɾ.r briŋē
40. zēs dēlt fan Δ.i mēlāk:wa.ət'
41. dē man mu. sēn vra. bēsXērēmē (zeld.) - meest :
prōtēzē.rē
42. in dē sXēldē zwymēn es Xēvō.rlēk
43. ε.əz ε.rēg ɔmdat ēm stērək es
44. wa.əlē mutē dō dēlt - of : Δlēft fan emē - ən
gā.əlē dēn andēr(ən) Δlēft
45. Δlēpt iŋ - of : nē ki - da bēdēn ɔpafē
46. ɔnzē mafēr esu vēt - of (veroud.) : vait az ē
vērəkē
47. zē sprinĳēn um tfēst vē ē wadinĳ
48. dē bu.əmkwē.kēr zal dēm bu.əm afXrifēlē
49. dudi.əstē venstēr nē ki tu.ə
50. ū bēgintē lō.əjē vē di.əstē mis - du.ə(X)mis -
tlōf - ... -
51. ən sprā: - parēgērək - ɔ.ətsprā:n (soms) - ...
52. dē soldō.tēn emē dēj vra. əjō.ər afXēsne.ə
53. zē vō.ər (plat) - of : pā - of (kindert.) pu'pā ē.d
ēm zēs jō.r lanĳk nō tsXō.ulo.tē gō.ən
54. kēm əd ēm afXērō.n - zu lō.t lanĳstwō.tēr tē gō.ən
55. bli.əkē vē.əzē zi.ɾ.dē ni fē.əlāŋŋ ē.
56. jē.rē pōtē zēni fΔ.əl wē.ət'
57. dēn ɔ.uvērō.l stōd in dēn ē.ət' - of (Geh. : Katte-
broek) : dēn djē.t
58. in mi.ət est nōX tē kart ɔm:ətēm bal tē spē.lē -
of : mētēm bal tē kufō - kufōmbal (= kaatsbal)
- balte.rē (= kaatsen) -
59. dē.i kē.əs Xēfd ē klē.r liXt ē.ə - of (op z'n Molen-
beeksch) : nēwō
60. a trōk mētē jē.ət fan tpi.ət'
61. in da.nēm tā.ət kwamdē gā.əlēn e. alē jō.rē
nō dē kērēmis
62. dē pō.tēr za. dad ɔnzē li.vēn i.ər vōlmōkt es
63. gē zōX ma wēl mō gē sprōktē.gē ma. ni
64. dē zwōlēmē zylē gōŋ wē.ikōmē - of : gōŋ gō
wē.ikōmē
65. gōjē vandō.X ni mētē kō.ətē spē.lē
66. ē.tē zuk Xē.rē kē.s
67. zēnē mōtā.r es kapōt' - ē lē.i stil
68. tēs nē wērēmēn dāXōwē.əst' - ən tēs nē zy.tēn
ɔ.vēt'
69. da mēnēkē lypbērəvuif
70. dōz ēm bēst in dē krō.ək'
71. kwa. datē faktā.r nēm brē.f brōXt'
72. kēm pā.ən ɔ mēn ət' - of : kēm zi.ər - - -
73. kan mē Xīn dwe.əzdra.əvērŋ um
74. nō. dē vi.ɾ.rē spanōwē - of : mē - tpi.ət in dē
nō.i kē.r
75. kēm ēm bēkē katsēs - va vāi dē nu.n al -
76. dē zō.un van dē kΔ.ininĳk ez uək - of : uk soldō.ət
Xōwē.əst
77. wētē ginēm bō.uXmō.kēr wy.ənē
78. dē rō.uzēn emē lanĳē dy.ərēs
79. kXōly.vēr gi wō.ut fan
80. tkinəkē waŋ du.ət fēi - of : i.ər dasēt kōstē
du.əpē
81. zēn u.ərēn ən zēn u.əgē lu.əpē
82. ər dōXtērēn es mē ē karēfkē nō dēm bōs Xōm
brēmbe.zē trēkē
83. dēs nē spēt fan dēj li.ər
84. ε. zētē zēn strō.ɔut ɔ.ə.əpē
85. tfōlēk sōXt ni - of : niĳŋ andērs as Xēlt ən
rā.əĳdum
86. Δ.əlē mōnt ez dry.əX fan dēn dāst'
87. da.nē wēX lyp krym - tēz alum lanĳŋ dō.
88. ikōXt fē dē klā.nēn ən trumēlkē
89. dēm buk es Xēstārēvē van əŋ kās in tē sliĳē
90. zē lē.kē was kat əŋ gu.ət
91. in dē lumertēn es ū bēst
92. nē sXē.tēr mu Xū. kynē mikē - of : visē.rē -
| lanĳkē |
93. zyĳk nē ki nō manēn u.ət'
94. kwē.ɾ. ni wō. dak ēm:uit Xōŋ zy:ĳkē
95. nē ku.ələ - of : ka.vē - kēldēr es Xū. fēŋ bi.ɾ.
96. kmu.st əsēblu.ətrinĳkē vē tē vērstrafē

97. kmuist i.æstfujər in də stal vø.ərø
 98. mam brø.i was mø.əX
 99. də meləkbu.ər mək nə gru.ætən tu.ər
 100. də bə.utərmelək ez dyn æn zø.ər - stø.tər
 əm:ə.i wə.i
 101. wə za.n da.nə pyt kynə vylən əp ən ø.r
 102. ez əp sɛ puɪnt - ...
 103. ɛ kum nu.æt Xi.nə mənø.tə lə.t
 104. in itələ zem bə.rəgə di vy: spə:və - of : spə.əvə
 105. tɛ.də gɛ. dɔ. əp də.əvə
 106. tə bu.əm ɛm zə styk fan də brygə gəvə.ət'
 107. gə mud ɔnzə vɔ.ələnə ki kəmə kɔ.ɪrə
 108. əjɛs fan lɔ.əvə gəkəmə mɛ ən guj bɔzə gəlt'
 109. də dɔ.i ɛs fam by.əkənɔ.t Xəmɔkt'
 110. ən gɛtrɔ.də vrɔ. mɔ. kynə nɔjə
 111. kɛm ɛ. gɛs Xəzɔ.ət' - mɔ twas Xi gu. sɔ.ət'
 112. dɛm brɔ.vər zɛ. dat nɔX tə di:r ɛs fə tə bə:və
 113. bakə - iX bak - ga. bakt' - ɛ.i bakt' - bakt əm -
 wɔ.ələ bakə - iX baktə - ga. baktə - a.i baktə -
 wɔ.ələ baktən - wɔ.ələn ɛmə gəbakə -
 114. bi:ə - iX bi:ə - ga. bit' - a.ə bit' - wɔ.ələ bi:ə -
 bi:ə wɔ.ələ - iX bɔ.ut' - kɛm gəbujə - bɔjə
 zɔ.ələn uk
 115. tɛz ə klɔ.əŋkə mɔ tɛz ə fa.əŋkə
 116. gə kynd i. a.rə kra.əgən əp də mɛt'
 117. əjɛ. Xɛzɛ.tat əm əp ma. zal pɔ.zə
 118. tma.sə za. datəm gɛlɔ.ək a.
 119. də wɔ.rə vɔ.əf prɔ.əzə
 120. ɔndər danən i.əkələmbu.əm ligə vɔ.əl i.əkəls
 121. twɔ.tər zal gɔn zɔjə - tsɔidal -
 122. tu.ə - of (zegsl. 2) : ty.ə ɛs nɔXrø.n - tɛs nɔX
 mɔ zyst Xəmɔ.ət
123. majɔnɛ:s mɔ.kə zə mɛtən dujər van ən a:r
 124. da bymkə zal dɔ mujləkynə grujə
 125. də pastu.ər ɛ. Xujə wɔ.ən
 126. də dɔjən ɛmən ɔnʃ a.t ɔ.əʃ afXəbrant'
 127. ət - of : də melək sprɔit ɔ.ətən ɔ.ər van də kuj
 128. də kɔstər lat fə də krɔ.əsə
 129. də bərəs fan - of : brɔŋkɔ:rs - of : bu.əmə van
 də krɔwɔ.gə by.əgə van tXəwiXt'
 130. suməgə mɛnsə snytən ɛt əp
 131. zemən əm blɔ:t æn grɔ:t Xəslɔ.gə
 132. də sa:ʃ ɛs wɔ - of : ɛz əwɔ flɔ:
 133. də sni.ə lɛ.tik
 134. tɛs lɔŋk Xələ.ə dak a. nɔXzə.n ɛm
 135. ny.pɔ.ut wat ən gi.əl ny.ə stat
 136. du.ɔn - iX dunt' - ga. dutət - ɛ.i du.əgət - of :
 a.ə dɔ.əgət - wɔ.ələ dɔ.ənɛt - ga.ələ dutət - of :
 du.əgət' - zɔ.ələ dɔ.ənɛt
 iX dɛ.ɪət - ga. dɛ.ɪtət - ɛ.ə dɛ.ɪtət - wɔ.ələ dɛ.ɪənɛt
 - ga.ələ dɛ.ɪgət - zɔ.ələ dɛ.ɪənɛt - dat ɛ.i ət mɔ
 de. - dasɔ.lən ət mɔ de.ə -
 137. du.əpə - of : dy.əpə - ən du.əpki.ət - də
 du.əpfɔnt' - of : də vɔnt' -
 138. dɔsə - ɛ.ə dɔst' - ɛ. dɔstə - əjɛ. Xədɔsə -
 139. binə - iX bin - ga. bint' - wɔ.ələ binə - ga.ələ
 bint' - zɔ.ələ binə - bint əm - bunt əm - kɛm
 gəbunə
 140. *Locale landmaten* : ən ruj (1/4 a.) - ən dɔX
 want (100 r.) - nɛm buŋdər (4 d.) -
 141. *Waternamen* : də mɔ.ləbɛ.k -

De naam van deze gemeente in haar eigen dialect is bərəXu.əm

De inwoners heeten bərəXəmənɛ.rs -

Bijnaam : Voor Brussel hoort Berchem - bɛ.də bu.rə -

Aantal inwoners op 31-12-34 : 9.188.

Taaltoestand. Zegsman I heeft steeds aan də kɛrək gewoond, herinnert zich nog dat men in z'n kinderjaren zegde (ongeveer) : vɔ.dər - wɔ.ətər ga.ən a.ələ - nu zegt men : vɔ.ədər - wɔ.ətər gɔ.ən ɔ.ələ - dən u.ə gəmbɔs - waar veel inwijkelingen uit Molenbeek wonen, en : tkuvisuk - of : də vɔrgɔ.dəriŋ - (vroegere herberg : „De Vergadering” waaraan legende omtrent Keizer Karel verbonden) spreken meer op z'n Molenbeeksch ; men zegt er : də kat falt əp ɔ.ə py.ətə - in de andere wijken : pu.ətə - tkla.ən bərəXu.əm - waar vooral werklieden wonen, spreekt wat platter ; en katəbruk - tlinəkə (gedeeltelijk op grondgebied van Dilbeek en Molenbeek) spreken wat meer plattelandsch.

də zɔ.vəlpyt - t bruk - də stɔ.sə - də plɔf (d. i. : Gemeenteplaats, „Place communale”, hier wonen veel vreemdelingen) - də zɔ.vələmbərəX - spreken zooals : də kɛrək -

Van landelijke gemeente, vooral bewoond door „boerkooizen” en warmoezeniers, wordt Berchem stilaan opgeslorpt in de Brusselsche agglomeratie. Nieuwe straten, wijken en lanen worden aangelegd. Kleinlandbouwers en werklieden worden verdrongen. De nieuwe villabewoners, vooral inwijkelingen uit Brussel, schijnen niets meer te kennen dan Fransch. In de scholen zijn reeds Fransche afdeelingen naast de Vlaamsche.

Hier en daar vindt men nog enkele warmoezeniers en bloemenkweekers. De nijverheid is eer onbeduidend.

Zegsblieden. 1. M. Schoonjans, 30 j. ; onderwijzer, hier geboren ; V. van St.-Ulriks-Kapelle ; M. van Steenhuffel ; heeft steeds hier verbleven en spreekt gewoonlijk dialect met de inwoners (Centrum : Kerk).

2. Mej. D'Hooge ; 23 j. ; onderwijzers ; hier geboren ; V. van Anzegem ; M. van Olsene ; heeft hier steeds verbleven en spreekt gewoonlijk dialect (Centrum : Kerk).